

MIT TUDNAK A TANULÓK A GYÓGYNÖVÉNYEKRŐL? ISMERET, ATTITÚD ÉS GYAKORLATI ALKALMAZÁS VIZSGÁLATA 8. ÉS 12. ÉVFOLYAMON

T-7

Purák Szandra *, Németh Veronika **, Csupor Dezső ***, Kiss Tivadar ***

* Szegedi Tudományegyetem, Fizikai Kémiai és Anyagtudományi Tanszék – Módszertani Műhely; MTA-SZTE Természettudomány Tanítása Kutatócsoport; Farmakognózi Intézet

** Szegedi Tudományegyetem, Fizikai Kémiai és Anyagtudományi Tanszék – Módszertani Műhely; MTA-SZTE Természettudomány Tanítása Kutatócsoport

*** Szegedi Tudományegyetem, Farmakognózi Intézet

Kulcsszavak: egészségműveltség; gyógynövényismeret; pilot vizsgálat

Napjainkban számos növényalapú gyógyszer, étrendkiegészítő és egyéb termék érhető el, amelyek minősége és a tájékoztatón közölt indikációi többször megkérdőjelezhetők. Ezért égetően szükséges a páciensek tudatos fogyasztói attitűdjének, kritikai gondolkodásának fejlesztése, amelynek egyik lehetséges útja a gyógynövényismeret természettudományos oktatásba való integrálása. Az ehhez szükséges tananyagok tervezésének és fejlesztésének kiindulópontja a közoktatásban tanuló diákok gyógynövényekről való tudásának és a gyógynövényekhez való viszonyának feltérképezése. Ez a téma az egészségműveltségen belül még kevésbé feltárt nemzetközi és hazai viszonylatban egyaránt. Kutatásunk célja a tanulók gyógynövényekkel kapcsolatos ismereteinek, attitűdjének és magatartásának vizsgálata volt, egy olyan mérőeszköz kidolgozása, amely alapja lehet egy országos keresztmetszeti vizsgálatnak.

Az általunk fejlesztett papíralapú, 4 részből álló mérőeszköz 30 kérdésből és 45 itemből áll. Az első részben a demográfiai adatok, valamint a biológiai és kémiai alapismeretek felmérése történik. A további részek tartalmazzák az ismeretre (gyógynövényfajok, gyógynövény-hatás), attitűdre (gyógynövények helye a gyógyászatban, biztonságosságuk, bizalom a gyógynövények alkalmazásában) és gyakorlatra (gyógynövények saját célú alkalmazása) vonatkozó itemeket. A pilot vizsgálatot két szegedi iskolában végeztük 8. (N=18) és 12. évfolyamos (N=19) tanulók körében 2018 őszén.

A mérőeszköz megbízhatóan működött (Cronbach- α =0,78). A χ^2 -próbával szignifikáns különbség mutatkozott néhány alapfogalom ismeretében: a gyulladás ($p<0,05$), az izotóp ($p<0,05$) és a tesztoszteron ($p<0,001$) esetében a középiskolások nagyobb arányban válaszoltak jól, mint az általános iskolások. A gyógynövényismeretre vonatkozó kérdéseknél nem tapasztaltunk különbséget a korcsoportok között. A gyógynövényekkel kapcsolatos információ forrásaként a diákok több mint 90%-a a szülőket/nagyszülőket jelölte meg; az iskolát és az online tereket megjelölők aránya elenyésző.

Az attitűdvizsgálat során a tanulók egyetértenek azzal, hogy a gyógynövények rendelkeznek gyógyhatással, viszont nem értенek egyet azzal, hogy minden betegséget meggyógyítanak. Úgy gondolják, hogy sok gyógynövényt ismernek, de nem tájékozottak az alkalmazásukban. A gyógynövények használata a legtöbb tanuló családjában jelen van, azonban tényleges alkalmazásukra csak ritkán kerül sor, akkor is főleg tea és kenőcs formájában, amelyeket patikában és áruházban szereznek be.

Az általunk kidolgozott mérőeszköz alkalmas egy nagyobb elemszámú felmérés elvégzésére, amely eredményeiből megismerhető a hazai tanulók gyógynövényekkel kapcsolatos ismerete, attitűdje és gyakorlata. Ezek az eredmények rámutatnának, vajon indokolt-e a gyógynövényismeret, a növénykémia és a gyógynövények alkalmazását érintő ismeretek tanórai, szakköri és egyéb iskolai foglalkozásokba való integrációja.

Az előadást a Magyar Tudományos Akadémia Tantárgy-pedagógiai Kutatási Programja támogatta.